

Arbets-skador i samband med materialhantering på byggarbetsplatsen

Bakgrund

Enligt den nationella skadestatistiken ISA (Arbets-skyddsstyrelsen) inträffar ungefär 25 % av det totala antalet anmälda arbetsolyckor inom bygg-industrin i samband med leverans, mellanlagring och hantering av byggmaterial på byggarbetsplat-serna. Mot bakgrund av att man under mer än ett decennium mycket omsorgsfullt lagt grunden till säkra byggarbetsplatser med hjälp av tekniska och betedemässiga åtgärder, nya arbetsme-toder och nya skyddskoncept tvingas man nu se problemen utifrån andra perspektiv. Ett sådant perspektiv är arbetsorganisationen, där även materialflödeskvalitet ingår som en del.

Syfte

Syftet har varit att studera orsakssamband och ge förslag till åtgärder som kan leda till en elimi-nering eller minskning av de arbets-skador som kan inträffa i samband med materialhantering på byggarbetsplatsen.

Genomförande

Med bidrag från SBUF har arbetet utförts av Institutionen för Miljöskydd och Arbetsveten-skap, KTH, i samarbete med SIAB AB.

Inom projektet har genomförts:

- Statistikgenomgång och analys av arbets-olyckor i samband med hantering av mate-rial, emballage, etc inom byggindustrin, grundat på uppgifter från ISA för 1994.
- Fallstudier av hanteringscykeln för vissa material i stom- och stomkompletterings-faserna under byggandet av det nya Moderna Museet i Stockholm.
- Diskussioner med SIABs personal på det nya Moderna Museet angående möjliga åtgärder för att minska de hanteringsrelaterade arbets-skadorna på byggarbetsplatsen.

Resultat

Statistikgenomgången av arbetsolyckor under 1994 i samband med materialhantering visade att

- 25 % av skadorna utgjordes av överbelast-ning vid lyft, 20 % var fallskador, 16 % utgjordes av kläm-, skär- och stötskador som uppkommer på händer och fingrar vid manuella lyft eller vid koppling av last i samband med lyft i byggkran, och 12 % utgjordes av händelsen "träffad av fallande föremål"
- 30 % av olycksfallen resulterade i sjukskriv-ning i 1-7 dagar, 29 % i 8-30 dagar, 16 % i 31-90 dagar och 5 % i över 90 dagar
- byggnadsträarbetare var den yrkesgrupp som var mest olycksdrabbad med 25 % av alla skador. Därefter följde betongarbetare,

elmontörer, rörarbetare och tunnplåtslagare med vardera ca 7 % av skadorna

- de yttre faktorer som medverkat vid olycksfallen är i ca 15 % av fallen is och snö, följt av bygg- och konstruktionselement, plåt och takplåt, emballerat gods, bräda, virke, stämp och armeringsjärn vilka alla medverkat i 8-10 % av olycksfallen

Från fallstudien vid nya Moderna Museet redovisas en dokumentation av flödet av olika vanligt förekommande material under byggproduktionens gång och de mekaniska hjälpmedel som företrädesvis förekom på bygget. I rapporten, vilken innehåller åtskilligt stoff som kan utgöra underlag för arbetsberedning m m, berörs även materialflödeskvalitet och just in time-konceptet som strategier för att minska den totala exponeringen mellan människa och material. Därutöver diskuteras behovet av tekniska/fysiska hjälpmedel på byggarbetsplatsen och en noggrannare planering av materialbuffertar och materialflöden.

Ytterligare information lämnas av Nils Grund, NCC Industri AB, tel 08-655 19 06, eller av Lars-Erik Hallgren, Centrum för säkerhetsforskning, KTH, tel 08-790 89 43.

Rapporten Åtgärdsstrategier för att minska riskerna för arbetsskador inom byggproduktion med fokus på leverans, mellanlagring och hantering av byggmaterial (av Lars-Erik Hallgren, 51 sid. inkl. bil., pris exkl. moms 150 kr) kan beställas från Institutionen för Industriell ekonomi och organisation, KTH, tel 08-790 78 61, fax 08-790 67 41.